

Patai József a Szentföldön

1924-ben és 1926-ban

Patai József

Patai József (1882–1953)

Író, költő, fordító, a Múlt és Jövő című folyóirat alapító szerkesztője.

Első alkalommal 1924-ben, a folyóirat által szervezett társas úttal

érkezett a Szentföldre. Az épülő országgal való találkozásáról írott cikkei a folyóiratban, majd *A feltámadó Szentföld* című kötetében jelentek meg.

Írásaiban a korabeli valóság összefonódik az írott és szóbeli hagyománnyal, amelynek kiváló ismerője volt.

A szentföldi út során találkozott azokkal a magyar anyanyelvű *halucokkal*, akik tevékenyen részt vettek a régi-új zsidó otthon megteremtésében.

Patai 1939-ben *alijázott*.

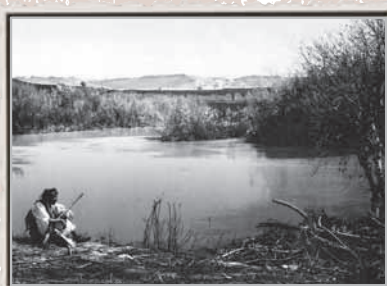

A Múlt és Jövő címlapja, 1936

Tiberias, 1878

Félix Bonfils felvétele; mgt.

A Jordán folyó, 1878

Félix Bonfils felvétele; mgt.

A haifai öböl, 1878

Félix Bonfils felvétele; mgt.

A Hermon, 1878

Félix Bonfils felvétele; mgt.

מוזיאון למורשת היהדות הדוברת הונגרית

A Magyar Nyelvetterületéről Származó Zsidóság Emlékmúzeuma
The Memorial Museum of Hungarian Speaking Jewry

Patai József a Szentföldön 1924-ben és 1926-ban

Galilea (Galil)

Tabor-hegy, 1878

Félix Bonfils felvétele; mgt.

Freund Minna, dr. Barsi Dávid felesége, a Múlt és Jövőben közölt írásában számolt be Patai cfati látogatásáról 1924-ben:

„Együtt voltunk Meronban, Bar Jochai kabalisztikus menyegzőjén, halálának évfordulóján, és az egész éjjelt átvirrasztva, másnap e hegyi vidék szokásához híven 'magas' számárháton két és fél órai lassú hintázással Cfatba érkeztünk.”

Egy rövid séta után a város „egész bennszülött intelligenciája” látta vendégül Patait. Az intim baráti beszélgetésen valamennyien csodálattal és szeretettel köszöntötték a héberül beszélő költőt és irodalmárt, a héber kultúra kiváló terjesztőjét.

Cfat, kilátás a várból, 1927

Zeharia Kotler felvétele; KKL fotóarchívum

Szamárháton, 1927

Smuel Jozsef Schweig felvétele; KKL fotóarchívum

Meron-hegyi ünnepség, 1927

Zeharia Kotler felvétele; KKL fotóarchívum

Meron-hegyi ünnepség, 1927

Zeharia Kotler felvétele; KKL fotóarchívum

מוזיאון למורשת היהדות הדוברת הונגרית

A Magyar Nyelvetületről Származó Zsidóság Emlékmúzeuma
The Memorial Museum of Hungarian Speaking Jewry

Patai József a Szentföldön 1924-ben és 1926-ban

A Kineret és a Kison folyó

A Kineret, 1878

Félix Bonfils felvétele; mgt.

Patai a Kineret (Genezáret- vagy Tiberias-tó) körül tett látogatásáról így írt:

„Ahol a Jordán elhagyja a Genezáret tavát, gyönyörű zsidó gyarmatokat övez körül pálma- és narancsliget, Deganját, Kineretet, és bent a *matbahban*, a munkások közös étkezőjében viták folynak héber nyelven, individuális és közös termelésről, Tolsztoj egyéniségéről és Bialikról, sőt ezen az estén *Az ember tragédiájáról*, Madách nagy művéről, mely Hameiri-Feuerstein fordításában most jelent meg héberül, és az egész palesztinai zsidóság szenzációs olvasmánya lett.”

Deganja első épülete, 1920

Avraham Malavsky felvétele; KKL fotóarchívum

A Kison folyó, 1930

Smuel Jozsef Schweig felvétele; KKL fotóarchívum

Gyermekház Deganjában, 1925

Smuel Jozsef Schweig felvétele; KKL fotóarchívum

Mocsárlecsapolás

Kluger Zoltán felvétele; KKL fotóarchívum

מוזיאון למורשת היהדות הדוברת הונגרית

A Magyar Nyelvtérületről Származó Zsidóság Emlékmúzeuma
The Memorial Museum of Hungarian Speaking Jewry

Patai József a Szentföldön 1924-ben és 1926-ban

Kfar Gideon

Kfar Gideon, mezei munka, 1926

Smuel Jozsef Schweig felvétele; KKL fotóarchívum

Kfar Gideont (Gideonfalva – Patai fordításában) erdélyi vallásos zsidók alapították 1923-ban. A gazdag, jótékony kereskedő, Salamon fogadja Patait és a következőket mondja:

„Mondjátok meg otthon, hogy egy igazi zsidó kolónián ebédeltetek, ahol minden, ami az asztalra került, a kenyér, a hús, a saláta, a főzelék, a gyümölcs, a méz, minden a saját termése volt, minden a Szentföld hozadéka, toceret haarec, mindentől adtak terumot és maaszért, ahogy a Biblia előírja. Igazi zsidó életet élünk itt. Amit pedig délelőtt a kvucákban láttatok, azt mondom, azokra is szükség van! Ők voltak a mi úttörőink, ők egyengették nekünk is az utat. Ha ők nem lettek volna, mi sem ülhetnénk itt, a mi ortodox zsinagógánkkal, minden esti Talmudtanulásunkkal, jámbor sakterünkkel és rituális fürdőnkkel. Ez az igazság!”

Kfar Gideon, gyerekek a zöldségeskertben, 1926
Smuel Jozsef Schweig felvétele; KKL fotóarchívum

Kfar Tabor (Taborfalva), 1921
Slomo Narinsky felvétele; mgt.

Kfar Gideon, kenyérsütés a kemencében, 1926
Smuel Jozsef Schweig felvétele; KKL fotóarchívum

Kfar Gideon, iskola, 1926
Smuel Jozsef Schweig felvétele; KKL fotóarchívum

מוזיאון למורשת היהדות הדוברת הונגרית

A Magyar Nyelvtérületről Származó Zsidóság Emlékmúzeuma

The Memorial Museum of Hungarian Speaking Jewry

A kiállítást összeállította Szalai Anna és Guy Raz

Patai József a Szentföldön 1924-ben és 1926-ban

Petah-Tikva

Petah-Tikva, főutca, 1912

Leo Kann felvétele; mgt.

Petah-Tikvában Josua Stampfer unokaöccse ezt a történetet mesélte el Patainak nagybátyjáról: „Josua Stampfer nagyon vallásos ember volt, és vallásos szellemben vezette a kolóniát. Egyszer mégis ő adta ki a parancsot a szombat megszegésére, mégpedig a zsinagógában! Egy szombat délelőtt ima közben hozták a hírt, hogy beduinok törtek be a kolóniába. Stampfer félbeszakította a halk smoné eszrét, ledobta a taliszárát, felszólította az összes imádkozókat, hogy azonnal hagyják abba az imát, és szaladjon ki-ki fegyverért. A beduinok számítása csődöt mondott, a szombati meglepetést fényesen visszavertük.”

Josua Stampfer (1852–1908) 1869-ben, öt hónapig tartó gyalogút után érkezett a Szentföldre. 1878-ban Petah-Tikva egyik alapítója, és élete végéig a település egyik vezetője.
Josua Stampfer; MZSL

Petah-Tikva, örök, 1921

Niszan Ben Noam felvétele; Petah-Tikvai Múzeum

Petah-Tikva, narancsomagolás, 1926

Smuel Jozsef Schweig felvétele; KKL fotóarchívum

Petah-Tikva, narancsszedés, 1926

Smuel Jozsef Schweig felvétele; KKL fotóarchívum

Petah-Tikva, kenyérsütőde, 1935

Smuel Jozsef Schweig felvétele; KKL fotóarchívum

מוזיאון למורשת היהדות הדוברת הונגרית

A Magyar Nyelvetterületéről Származó Zsidóság Emlékmúzeuma
The Memorial Museum of Hungarian Speaking Jewry

A kiállítást összeállította Szalai Anna és Guy Raz

Patai József a Szentföldön 1924-ben és 1926-ban

Tel-Aviv

Rothschild fasor, 1915

Avraham Soskin felvétele; mgt.

Az esti Tel-Aviv hangulatát így eleveníti meg Patai:

„Már késő este volt, mikor felejthetlen Sáron-völgyi kirándulásomról visszatértem Tel-Avivba. Az új zsidó város ragyogó villanyfény árjában úszott. Amint az elektromos sugarak reávilágítottak az égnek meredő karcsú pálmafák sziluettjeire, melyek közül itt is, ott is lágy héber dalok csendültek ki, olyan volt, mint egy megelevenedett keleti szimfónia. Tel-Aviv dalolt. A halucok hazatértek a narancsültetvényesekből, az építő kvucák a vakolómunkából, kőtörő fiúk és leányok a kvisról, az országútról, és mind elárasztják az utcát boldogan beszélgetve, énekelve. Sokan a Rothschild-kert korzója felé tartanak, sokan a holdas tengerpart felé. A diákok is letették könyveiket, és az öregek is kijönnek, és belekeverednek a dalos áradatba.”

Tevekaraván a narancsligetben, 1921

Slomo Narinsky felvétele; mgt.

A tel-avivi kikötő, 1920 körül

Avraham Soskin felvétele; mgt.

A tel-avivi kaszinó a tengerparton, 1923
Építésszek: Jehuda Megidovics és Gut Árpád

Avraham Soskin felvétele; mgt.

Óvoda, 1920 körül

Avraham Soskin felvétele; mgt.

מוזיאון למורשת היהדות הדוברת הונגרית

A Magyar Nyelvtérületről Származó Zsidóság Emlékmúzeuma
The Memorial Museum of Hungarian Speaking Jewry

A kiállítást összeállította Szalai Anna és Guy Raz

Patai József a Szentföldön 1924-ben és 1926-ban

Jeruzsálem

Templomhegy, 1921

Slomo Narinsky felvétele; mgt.

Savuot előestéjén Patai Jeruzsálemben volt:

„Halkan imádkoznak Jeruzsálem templomaiban. A *szefárdoké*ben csakúgy, mint az *askenázőké*ben, a *haszidok* éppúgy, mint a *habad* kabalisták. Azt az ideges, magát emésztő, vulkánikus kifakadású, hangosan égbetörő imádkozást, mely a *galut* haszidjainál megtestesítése a zsoldárnak, hogy 'minden csontom dicséri az Urat' – Jeruzsálemben ismeretlen. Talán mert otthon érzi magát a lélek, és az üdvösségnek biztosabb birtokában nem ostromolja oly türelmetlenül az Eget. Savuot estje a kinyilatkoztatás, a Tóraadás ünnepének előkészítője, itt is Tórába mélyedő virrasztások éje. Avi-Shaul, a palesztinai lapok magyar származású munkatársa, elvezet a különböző zsinagógák virrasztóihoz.”

Zsinagóga, 1920 körül
Cadok Bassan felvétele; mgt.

Dávid-torony, Jad Absalom, Rahel sírja, 1921
Slomo Narinsky felvétele; mgt.

Nagyapa és unokája, 1921
Slomo Narinsky felvétele; mgt.

Becael, a képzőművészeti főiskola, 1915
Jakov Ben Dov felvétele; mgt.

מוזיאון למורשת היהדות הדוברת הונגרית
A Magyar Nyelvtérületről Származó Zsidóság Emlékmúzeuma
The Memorial Museum of Hungarian Speaking Jewry

Patai József a Szentföldön 1924-ben és 1926-ban

Magyar anyanyelvűek Erecben

Rison-Lecionban egy öreg litvánal beszélgetett Patai:

„– Mé Hungarija ata? Má leha ulivrit? 'Magyarországról való vagy, mi közöd a héberhez?'

Kissé pirulva rossz hírünk miatt, felelem:

– Ti Oroszországból jöttetek ide. Tudom, hogy lenézitek a magyarországi zsidókat. Van is reá okotok. De 'nem minden pálma egyforma' szól az arab közmondás. Tegnap Petah-Tikvában voltam. Ott majdnem csupa magyarországi zsidók voltak az alapítók.

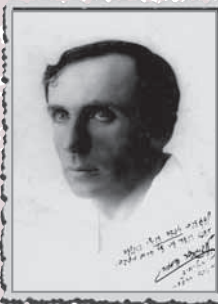
– Az régen volt – évődik az öreg, aki kiejtése után ítélve, litvániai lehetett.

– És Herzl és Nordau is magyarországi származásúak voltak – replikázok.

– Szabályt megerősítő kivételek.

– És a Héber Egyetem megválasztott professzorai közt is dr. Klein, dr. Guttman, Löw Immánuel, Fodor és a haszid talmudisták között rabbi Hajim Sonnenfeld, és a jeruzsálemi írók között Avigdor Hameiri szintén földijeink.

– Na, jól van – mosolyog az öreg litvániai –, legyőzött. Bárcsak győzne le még tízszeresen, százszorosan.”

Avigdor Hameiri
(1890–1970)

Író, költő, színműíró, fordító, folyóirat-szerkesztő. 1921-ben *alijázott*. 1927-ben alapította az első *ereci* kabarészínházat, a paródiák nagy részét ő maga írta. Izrael Díjjal tüntették ki. Avigdor Hameiri, 1927; HJM

Barsi Dávid
(1877–1954)

Gyermekorvos. 1920-ban *alijázott*. Jeruzsálem, Cfat, Haifa, Tel-Aviv kórházaiban dolgozott. Az *Erecben* addig ismeretlen Csecsemőgondozó Intézetek alapítója. Dr. Barsi Dávid, 1946; Goldman Pál felvétele; HJM

Freund Minna
(1883–1962)

Barsi doktor felesége. Író és fordító. Patai Herzlről szóló könyvét fordította németre. A fiuk, Immánuel a függetlenségi háborúban esett el. Freund Minna, 1946; Goldman Pál felvétele; HJM

Fodor Andor
(1884–1968)

Vegyész, a Jeruzsálemi Héber Egyetem vegytani intézetének alapító professzora (1924), az egyetem hivatalos megnyitása előtt. Prof. Fodor Andor; Patai, *A feltámadó Szentföld*

Mordechai Avi-Shaul
(1898–1988)

Író, költő, magyarból, németből és a szláv nyelvekből fordított klasszikus irodalmi műveket héberre. A Béke Világtanács izraeli képviselője, számos kitüntetés tulajdonosa. Mordechai Avi-Shaul; Patai, *A feltámadó Szentföld*

Breuer József
(1882–1960)

Mérnök, 1921-ben *alijázott*. A mocsarak lecsapolása és öntözőművek füződnek nevéhez. A haifai Műegyetem rektora (1929–1931). Prof. Breuer József; Patai, *A feltámadó Szentföld*

Klein Sámuel
(1886–1940)

Filozófus és rabbi. 1926-ban *alijázott*. Az országismeret, történelmi földrajz tudományos kutatásának alapítója a Jeruzsálemi Héber Egyetemen. Prof. Klein Sámuel; Patai, *A feltámadó Szentföld*

מוזיאון למורשת היהדות הדוברת הונגרית

A Magyar Nyelvtérülről Származó Zsidóság Emlékmúzeuma
The Memorial Museum of Hungarian Speaking Jewry

A kiállítást összeállította Szalai Anna és Guy Raz